

BETROKKEN EN BETROUWBAAR

VERKIEZINGSPROGRAM 2026 – 2030

RIJSWIJK

VOORWOORD

Het CDA Rijswijk presenteert met trots een hoopvol en verbindend programma voor de periode 2026-2030. In dit programma gaat het om de realisering van een sterke stad waarin iedereen telt en bijdraagt aan een gezonde leefomgeving. De gemeente zorgt voor de randvoorwaarden, initieert de noodzakelijke projecten en zorgt voor de zwakkeren. Het CDA staat voor een stad, waarin kinderen veilig opgroeien, iedereen zich kan ontspannen. Voor nu stellen we vast dat momenteel een van de belangrijkste prioriteiten van het CDA is de bouw van meer woningen mogelijk te maken. Daarnaast dat goede zorg voor iedereen beschikbaar blijft.

Ons verhaal

Dit kan niet zonder respect voor waarden en normen. Vanuit dit uitgangspunt heeft het CDA dit programma dan ook opgesteld. We willen oplossingen bereiken voor problemen die al lang in de Rijswijkse samenleving spelen. Zoals het vastlopende (auto) verkeer, de oplopende kosten van de jeugdzorg de wachttijden voor de WMO, en de woningnood voor jongeren en middeninkomens. In dit programma willen we daarvoor oplossingen aandragen. Het CDA wil de kracht van de Rijswijkse samenleving hiervoor inzetten. Zoals deze leeft bij gezinnen, kerken, verenigingen, sportclubs, bedrijven en coöperaties.

Een politiek van samenwerken

CDA Rijswijk is onderdeel van het landelijke CDA. Wij geloven in een politiek van samenwerking, zowel lokaal als met onze vertegenwoordigers in Den Haag en Brussel. Daardoor hopen wij voor cruciale projecten meer te kunnen bereiken voor Rijswijk. Al meer dan 45 jaar staat het CDA voor een constructieve koers met korte lijnen en de focus op resultaat voor bewoners. Om goede resultaten te bereiken is een evenwichtige planning noodzakelijk zodat niet alles tegelijk wordt aangepakt. Dat leidt tot goede resultaten. Het CDA let daarbij op een goede planning zodat niet alles tegelijk wordt aangepakt.

Onze CDA-plannen

De plannen voor 2026-2030 in onderstaand verhaal zijn opgebouwd rond de thema's betrokkenheid, migratie, zorg, veiligheid, leefbaarheid, duurzaamheid, kansen en een gezonde gemeentebegroting. Ons streven is een financieel gezond Rijswijk die tot uiting moet komen in een zorgvuldig begrotingsbeleid. Uw steun is onmisbaar om ons verhaal voor een betrokken en verantwoordelijk Rijswijk vorm te geven.

Wij nodigen u daarom van harte uit om daaraan mee te werken. Een sterke gemeenschap begint bij uw bijdrage.

Mogen wij daarom op 18 maart op uw stem rekenen?

Koos van Helden, voorzitter CDA Rijswijk

ONS KOMPAS

Met ons CDA-verhaal voor Rijswijk willen wij midden in de samenleving staan. Het CDA gelooft in de kracht van de gemeenschap. Als lokale partij werken we aan oplossingen voor vraagstukken die iedereen raakt. Onze vier kernwaarden zijn daarbij de volgende.

Omzien naar elkaar.

Als mens zijn we van elkaar afhankelijk. We komen het duidelijkst tot ons recht als we in gemeenschap met anderen leven. Als we worden gezien en gewaardeerd. Mensen die kwetsbaar zijn verdienen daarom steun. Wij noemen dit solidariteit.

Een fatsoenlijke overheid.

De overheid is het instrument om samenleven mogelijk te maken voor ons allemaal. Daarvoor nodig is een bestuur nodig die haar grenzen kent en de rechtstaat respecteert die daarvoor nodig is. De overheid moet ook zo zijn ingericht dat burgers niet voortdurend nodeloos van het kastje naar de muur worden gestuurd. De overheid is er ook om onrecht te bestrijden. Daarom zullen we optreden wanneer minderheden worden gediscrimineerd.

Zorg voor de toekomst.

Kinderen en kleinkinderen. Dat noemen wij rentmeesterschap: zorgen voor het klimaat, inzetten op duurzaamheid en een gezonde leefomgeving. Maar het gaat ook over het koesteren van de cultuur en tradities, die we hebben geërfd van de generaties voor ons. En het gaat over financiën. Wij gaan verantwoordelijk om met belastinggeld omdat we de volgende generatie niet met onze rekening mogen opzadelen.

Samen kunnen we meer.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het CDA noemt dat gespreide verantwoordelijkheid. Samen kunnen we meer. We maken ons sterk voor minder regels en meer ruimte voor verenigingen en coöperaties. De overheid moet zich niet met alles bemoeien, maar vertrouwen geven. Mensen weten vaak zelf veel beter wat er nodig is in hun dorp of wijk.

Hoofdstuk 1: Rijswijk een betrokken stad

De inwoners van Rijswijk hebben elkaar nodig en zijn verantwoordelijk voor elkaar. Welzijnsorganisaties, sportverenigingen en levensbeschouwelijke organisaties vertegenwoordigen belangrijk sociaal kapitaal. Ondersteuning en tegemoetkoming van deze organisaties is goed voor de samenleving als geheel.

- 1.1 Een dienstbare overheid communiceert in begrijpelijke taal en vermijdt overbodig Engels.
- 1.2 Bij communicatie vanuit de gemeente moet je persoonlijk contact kunnen opnemen via een medewerker en een telefoonnummer.
- 1.3 De gemeente moet zich houden aan de termijnen die zij zelf stelt aan het beantwoorden en afhandelen van klachten en meldingen van inwoners.
- 1.4 Het CDA wil dat de gemeente werk maakt van het bespreekbaar maken van integriteitsvraagstukken. Het is voor zowel bestuurders als ambtenaren belangrijk om met elkaar het gesprek over integriteit aan te gaan en waar nodig kritisch te zijn op je eigen handelen en dat van collega's.
- 1.5 Burgerinitiatieven bieden oude en nieuwe inwoners van alle achtergronden een uitnodigende plek om elkaar te ontmoeten. Bijvoorbeeld voor een gezamenlijke maaltijd of een participatie-tuinprogramma, waardoor de zeer belangrijke binding in de buurt en tussen buurten bevorderd wordt.
- 1.6 Het CDA heeft zich de afgelopen periode hard gemaakt voor een goede uitvoering in plaats van steeds maar nieuwe beleidsplannen te lanceren en gaat daar mee door.

Hoofdstuk 2: Rijswijk een solidaire stad

De zorg is geen markt, maar mensenwerk. Rijswijk staat de komende jaren voor verschillende grote uitdagingen op het gebied van gezondheid. Het CDA staat voor betere preventie en focus op een gezonde leefstijl. De groeiende groep ouderen verdient goede zorg en ondersteuning. Aandacht voor mensen met een beperking reikt veel verder dan het thema zorg. Het is een thema op alle levensgebieden. In lijn met het VN-Verdrag voor mensen met een handicap kijken we niet naar wat niet kan, maar zoeken we altijd naar hoe het wel kan. Kinderen met een beperking die naar een gewone school kunnen, moeten deze mogelijkheid krijgen. Daarnaast willen we deze kinderen meer mogelijkheden bieden voor sport en beweging.

Rijswijkse CDA'ers hebben een hands on mentaliteit van aanpakken en oplossen. Met name op het Sociaal Domein: help in plaats van formulieren verzamelen, investeer in mensen, niet in procedures, houd contact met cliënten in plaats van vergaderen en investeer in oplossingen niet in problemen. Ga uit van vertrouwen in plaats van wantrouwen.

2.1 Menselijke maat centraal

Iedereen heeft recht op toegankelijke en goede zorg waarin de menselijke waardigheid centraal staat. De zorg draait niet om regels, financiën, of snelheid, maar om mensen. Maatschappelijke organisaties en burgers horen partners van de gemeente te zijn, geen klant. Het CDA staat voor zorgfinanciering waarin de mens centraal staat, zoals het persoonsgebonden budget of een vouchersysteem waarmee zorg kan worden ingekocht. Wie grotendeels afhankelijk is van zorg moet de mogelijkheid hebben dat zelf vorm te kunnen geven.

- 2.1.1 Het CDA wil dat de gemeente gebruik blijft maken van ervaringsdeskundigen bij het maken van toekomstig beleid en advies over bestaand beleid.
- 2.1.2 Voorzieningen moeten voor iedereen toegankelijk blijven, ook voor lagere- en middeninkomens. Dit geldt in het bijzonder voor mensen die nu tussen wal en schip vallen. Wij heffen een eigen bijdrage voor hoge inkomens om de stapeling van zorgkosten te voorkomen. Het CDA bezuinigt niet op de thuiszorg en dagbesteding. Mensen moeten ondersteund worden om zo lang mogelijk in de eigen omgeving te kunnen blijven wonen.
- 2.1.3 Het stadsbestuur gaat samenwerken met maatschappelijke dienstverleners om in contact te komen met mensen die zorg en begeleiding nodig hebben. Dit kan onder andere via religieuze organisaties die via huisbezoeken in contact komen met (eenzame) ouderen.
- 2.1.4 Het CDA wil levensbeschouwelijke instellingen uitnodigen om een rol te spelen op het gebied van de WMO, sociaal beleid, integratie en wijkbeleid. De rol van deze instellingen

- is essentieel voor gemeenschappen en zien vaak van dichtbij hoe het beleid werkt of tekortschiet.
- 2.1.5 Mensen moeten niet gehinderd worden door de uiteenlopende zorgsystemen. Daarom is integraal werken tussen verschillende organisaties op het gebied van zorg en welzijn belangrijk.
 - 2.1.6 Het CDA wil doorbraakteams om in kwetsbare situaties een doorbraak te kunnen forceren, bijvoorbeeld in de jeugdzorg en bij lastige WMO- kwesties, zoals ingrijpen bij oplopende wachtlijsten
 - 2.1.7. Wij zetten in op het schrappen van regels en het vereenvoudigen van aanvragen. Er moet een laagdrempelige hulppost blijven die mensen helpt met hun aanvragen en de daarbij in te vullen formulieren.
 - 2.1.8. De geestelijke gezondheidszorg (ggz) staat onder druk en dat leidt tot schrijnende situaties. Het aantal crisisplaatsen moet snel op kunnen schalen, waarvoor meer capaciteit nodig is. Het CDA hecht veel waarde aan de wijk GGZ-medewerker die zicht houdt op psychisch kwetsbaren. Hiermee kunnen problemen klein gehouden worden.
 - 2.1.9. Het CDA wil de toename van fastfood stoppen. Ongezond eten vergroot de kans op leefstijl-gerelateerde problemen. De gemeente heeft weinig instrumenten om gezonde keuzes te stimuleren. We pleiten daarom bij het Rijk voor maatregelen om de toename van ongezond eten te kunnen stoppen.

2.2 Mantelzorg

Mantelzorg is geen keuze, het overkomt je. Iemand van wie je houdt is ziek en daar zorg je voor. Mantelzorgers hebben vaak een zware taak en zijn van onschatbare waarde.

- 2.2.1. Het CDA wil het aanbod voor respijtzorg behouden en verstevigen. Ook de aanvraag hiervan moet eenvoudiger.
- 2.2.2. Mantelzorgers moeten professionele ondersteuning kunnen krijgen met advies en tijdelijke inzet van thuiszorg.
- 2.2.3. Mantelzorgers krijgen een vrijwillige begeleider die hen helpt bij het uitoefenen van deze taak.
- 2.2.4 Initiatieven om overbelaste mantelzorgers te ontlasten worden voortgezet. Hierbij is specifiek aandacht voor scholieren en studenten die mantelzorg bieden. Er komen meer wijkcoördinatiepunten met een kring van vrijwilligers en professionele krachten die hen steun biedt.
- 2.2.5 Het CDA wil dat mantelzorgers gratis kunnen parkeren bij het huis van degene die zij verzorgen.

2.3 Ouderen

Het CDA wil meer aandacht en waardering voor alles wat onze ouderen hebben gedaan en nog doen voor de jongere generaties. Veel ouderen leveren een grote bijdrage aan de samenleving, met kennis en ervaring, als mantelzorger of vrijwilliger. Ouderen zijn van grote waarde. Op hogere leeftijd worden ouderen echter ook kwetsbaarder voor eenzaamheid. Zorg en aandacht voor ouderen is een verantwoordelijkheid van ons allemaal, van familie, burens, kennissen en verenigingen. Om eenzaamheid tegen te gaan zet het CDA in op het versterken van bestaande maatschappelijke en sociale verbanden.

- 2.3.1. Een deel van het WMO-budget moet ingezet worden om vereenzaming tegen te gaan. Wensen van ouderen zelf zijn hierbij leidend.
- 2.3.2. Het CDA bepleit dat groepen in de samenleving ook echt samen leven in een gezamenlijke woonvorm. Het CDA wil ook initiatieven van vijftigers en zestigers, die kiezen samen de toekomst in te gaan ondersteunen bij de vaak ingewikkelde procedures.
- 2.3.3. Ouderen moeten kunnen vertrouwen op goede zorg thuis, voor hen zelf en voor de mensen die voor hen zorgen.
- 2.3.4. Ouderen die niet meer thuis kunnen wonen kunnen blijven rekenen op goede zorg in een verpleeghuis. Bij voorkeur kleinschalig, vraaggericht, met meer vertrouwen en minder regels voor de zorgprofessional.
- 2.3.5. Het CDA wil dat Rijswijk een dementievriendelijke stad wordt. De gemeente moet zich inzetten om mensen met dementie zo lang mogelijk mee te laten doen in de samenleving.
- 2.3.6. Ouderen zijn extra kwetsbaar voor oplichting en kleine criminaliteit. Daarom is er extra aandacht voor preventie, meldingen en aangiftes van ouderen nodig.
- 2.3.7. Het CDA wil zich hard maken voor de veiligheid op straat voor fietsende ouderen, Zij lopen nu vaak gevaar door jeugdige hardrijders.

2.4 Armoede

In Rijswijk leven meer inwoners in armoede dan gemiddeld in Nederland. In 2023 was dat percentage Rijswijkse inwoners dat in armoede leeft 3,9% En het percentage minderjarige kinderen 4,9% Landelijk waren deze cijfers in 2023 respectievelijk 3,1 en 3,6% .

Het CDA wil dat de gemeente meer ruimte krijgt voor maatwerk om mensen in armoede beter te helpen. Daarbij is in het bijzonder aandacht voor kinderen in armoede. Bestaanszekerheid van mensen moet voorop staan. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij zelfredzame mensen zelf en bij hun omgeving. Dit is niet altijd genoeg. Dan moet de overheid een schild zijn: Een vangnet voor kwetsbare mensen en dat zelfredzaamheid bevordert. Vaak is er lef voor nodig om daarbij ook te investeren in het voorkomen en verhelpen van schulden. De menselijke waardigheid staat hierbij voorop.

Armoede is niet altijd gekoppeld aan een uitkering. Er zijn ook arme werkenden. Het CDA wil mensen ondersteunen die wel een baan hebben, maar te weinig verdienen om normaal van te leven of door schulden in armoede leven.

- 2.4.1. Voor sommige huishoudens is de energierekening een te hoge kostenpost, bijvoorbeeld voor gezinnen in een huurwoning die slecht geïsoleerd is. Door de deze woningen als eerste te isoleren gaan we energiearmoede tegen.
- 2.4.2. De voorzieningen voor mensen die in armoede leven in Rijswijk zijn voorhanden: de weggeefwinkel, de kleertjesruilbeurs en de voedselbank. Echter niemand wil vanwege te weinig geld zijn hele bestaan veroordeeld blijven tot deze voorzieningen.
- 2.4.3. Het CDA wil dat er in Rijswijk projecten worden ingezet die de overgang naar werk stimuleren door van mensen die gaan werken niet meteen de toegang tot hun uitkering stop te zetten. Een voorbeeld van zo'n project is Simple Switchen, een project dat elders in het land loopt.
- 2.4.4. Het stadsbestuur faciliteert budgetcoaches en buddy's zodat inwoners van Rijswijk elkaar helpen bij het vinden van werk en participatiemogelijkheden, en leren omgaan met een beperkt huishoudbudget.
- 2.4.5. Het CDA wil mensen helpen die moeite hebben hun administratie bij te houden door projecten met vrijwilligers. Projecten als schuldhulpmaatjes' dragen daaraan bij.
- 2.4.6. Vragen om hulp is vaak moeilijk. Bovendien; niet iedereen weet hulp te vinden en is bekend met de mogelijkheden die er zijn. Het CDA wil dat de gemeente zich meer inspant om deze doelgroep te benaderen, hiertoe wordt met wijkverenigingen en andere lokale maatschappelijke organisaties samengewerkt.
- 2.4.7. Vroeg signaleren van problematische schulden is belangrijk in de preventie en bestrijding van armoede. We zetten daarom in op meer preventie en voorlichting.

2.5 Cultuur en Erfgoed

Cultuur zorgt voor levendigheid in onze stad, stimuleert talentontwikkeling en creativiteit en brengt nieuwe inzichten bij jong en oud. Cultuur draagt bij aan verbinding tussen mensen en is belangrijk voor ontspanning, ontplooiing en ontmoeting. Zonder daarbij andere doelgroepen te vergeten, pleit het CDA met name voor een rijk cultuuraanbod voor kinderen en ouderen. Kinderen doen met een rijk en doordacht cultuuraanbod kinderen van nieuwe ervaringen op en worden lichamelijk en geestelijk weerbaarder. Daardoor kunnen zelfs jeugdzorgkosten worden voorkomen. Voor ouderen helpt een rijk en doordacht cultuuraanbod bij aan het bestrijden van eenzaamheid. Rijswijk heeft een heel gevarieerd en goed cultuuraanbod. De schouwburg, het Rijswijks Jeugdtheater, het Strandwalfestival, Trias en het museum zijn daarvan goede voorbeelden...

- 2.5.1. Het CDA vindt dat het huidige cultuuraanbod in Rijswijk moet blijven bestaan, culturele projecten moeten ook voor de jeugd aantrekkelijk gemaakt worden.
- 2.5.2. De historische vereniging is een mooi voorbeeld van betrokken burgers bij het erfgoed van de gemeente.
- 2.5.3. Het oude centrum van Rijswijk moet blijven bestaan, evenals de aandacht voor de Vrede van Rijswijk.
- 2.5.4. De locatie van Rijswijk op de strandwal levert unieke archeologische vondsten op. Die moeten ook voor de Rijswijkers toegankelijk zijn.

Hoofdstuk 3: Rijswijk een veilige stad

Een veilige stad vraagt om een overheid die zo nodig stevig optreedt. Daarnaast moeten we ook voorkomen dat jongeren het verkeerde pad kiezen. Daarom hecht het CDA groot belang aan de criminaliteitspreventie. Veiligheid is een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Het begint met een goed functionerende overheid, die beschermt en alert optreedt tegen onrecht, overlast en criminaliteit. Maar een veilige stad vraagt ook om een grotere weerbaarheid van burgers en bedrijven in het voorkomen van criminaliteit.

Het CDA wil een samenleving waar fatsoen het wint van brutaliteit en geweld, en een samenleving waarin onze dochters en onze ouderen veilig over straat kunnen. Veel meer dan we nu al doen moeten we onze collectieve normen bewaken: Harder optreden tegen straatintimidatie, beledigingen en haat zaaien tegen groepen. In de klas, op straat, online of op school. Nederlandse kinderen zijn de gelukkigste kinderen ter wereld. De overgrote meerderheid van de ouders voedt zijn en haar kinderen goed op. Toch is er ook een kleine groep ouders waar het niet goed gaat, die niet het goede voorbeeld weet te geven of normloos gedrag overbrengt op kinderen. Hoe klein deze groep ook is, het heeft wel gevolgen. In deze gevallen moet er worden opgetreden.

- 3.1. In Rijswijk zijn twee vacatures voor BOA's geschrapt. Deze aanvulling op de politieaanwezigheid in Rijswijk is echter zeer nodig en moet voor het CDA zo snel mogelijk weer volledig gefinancierd worden.
- 3.2. Het CDA wil dat wijkagenten daadwerkelijk 80% van de tijd aan hun wijk kunnen besteden. Wijkagenten moeten als ogen en oren van de buurt ook daadwerkelijk aanwezig zijn in de buurt en op straat. Daarnaast blijft het CDA ook pleiten voor extra wijkagenten.
- 3.3. Geweld tegen dienstverleners en hulpverleners wordt niet geaccepteerd. Daders moeten niet alleen strafrechtelijk, maar ook civielrechtelijk worden vervolgd. De gemeente verhaalt alle kosten op de daders, van ziekteverzuim tot slachtofferzorg.
- 3.4. In verschillende wijken zijn buurtpreventieteams actief. Het veiligheidsgevoel neemt toe als actieve burgers overlast of crimineel gedrag kunnen signaleren en melden. Het CDA is trots op de huidige teams en pleit voor een betere aansluiting en informatiedeling tussen buurtpreventieteams, de politie en handhaving. Ook moeten de teams worden uitgebreid naar andere wijken en moet blijvend aandacht worden besteed aan de bemensing van de teams.
- 3.5. Overlast van hangjongeren en andere overlastgevers wordt hard aangepakt, zowel door zo snel mogelijk bestraffen (lik-op-stukbeleid) als door gesprekken met jongeren (en hun ouders). De kosten van vandalisme worden verhaald op de daders (en/of hun ouders) en daarnaast wil het CDA dat vandalen verplicht meehelpen met het opruimen en opknappen van de publieke ruimte.
- 3.6. Naast cameratoezicht op vaste plekken is het CDA er voorstander van om op risicolocaties met mobiele camera's en drones te werken. Eén goed begin daarvoor is het NS station Rijswijk, waar veel mensen zich onveilig voelen.
- 3.7. Het CDA Rijswijk zet zich in voor meer politiecapaciteit om de veiligheid van de stad beter te waarborgen, met extra aandacht voor verkeersveiligheid.

3.1 Georganiseerde (drugs) criminaliteit en ondermijning

De ondermijning van de samenleving door georganiseerde criminaliteit leidt tot bedreiging van de lokale politiek en verstoring van een onafhankelijke gemeentelijke organisatie, ook in Rijswijk. Het CDA zet in op het versterken van de strafrechtketen van politie, justitie en de rechterlijke macht en bewustwording en weerbaarheid van burgers en ondernemers. Verdere normalisering van het drugsgebruik leidt alleen tot een sterkere vermenging van boven- en onderwereld; en ondermijning.

- 3.1.1. Ambtenaren van de gemeente en de politie moeten alert zijn voor ondermijning en signalen herkennen. Winkels of horeca zijn geen dekmantel om crimineel geld wit te wassen. Dit wordt strikt gehandhaafd. Helaas is de handhaving nu nog niet voldoende.
- 3.1.2. Aanpakken ondermijnende criminaliteit zowel op bedrijventerreinen als in woonwijken. We zetten in op voorlichting over signalen van ondermijning en het verhogen van de meldingsbereidheid door het makkelijker maken van anoniem melden.
- 3.1.3. Er moet onderzoek gedaan worden naar nieuwe manieren waarop minderjarigen illegaal drugs kopen. Hier moet goede voorlichting over komen. passend beleid komen.

- 3.1.4. Het CDA wil de voorlichting aan jongeren over de gevaren van drugsgebruik versterken en een einde aan de normalisering en de romantisering van
- 3.1.5. Het CDA is voorstander van het programma 'preventie met gezag' waaraan Rijswijk meedoet op uitnodiging van het Rijk. In dit programma worden middelen ter beschikking gesteld aan Rijswijk om maatregelen te nemen om jongeren uit de zware criminaliteit te houden.

3.2 Aanpak discriminatie, eerwraak en huiselijk geweld

Ieder mens is gelijkwaardig aan de ander. Voor racisme en discriminatie is geen enkele plaats in onze samenleving. Uitsluiting en belediging op basis van welke grond dan ook is een gif dat mensen en groepen uit elkaar drijft: we vormen samen de stad Rijswijk. Alle vormen van discriminatie worden tegengegaan. De kans dat je te maken krijgt met huiselijk geweld of kindermishandeling is groter dan de kans op welke andere vorm van geweld dan ook. De coronacrisis heeft dit nog eens verergerd. De maatschappelijke impact van huiselijk geweld en kindermishandeling is groot. Het eerder en beter in beeld krijgen van huiselijk geweld en kindermishandeling en het stoppen hiervan en duurzaam oplossen vraagt onverminderd de gezamenlijke inzet van gemeenten, zorg- en hulpverlening, Veilig Thuis (VT), politie en andere partners.

- 3.2.1. Het CDA zet het thema huiselijk geweld en kindermishandeling als prioriteit op de veiligheidsagenda.
- 3.2.2. Het stadsbestuur zorgt voor voldoende opvangmogelijkheden en voorlichtingsprogramma's voor zwerfjongeren en slachtoffers van huiselijk geweld, mensenhandel of loverboys.
- 3.2.3. Alle vormen van discriminatie worden bestreden.
- 3.2.4. LHBTIQ+ -personen worden geconfronteerd met onevenredig veel onveiligheid en geweld. Daarom benoemen we deze groep in het bijzonder als speerpunt. Het CDA staat voor een stad waar iedereen zichtbaar zichzelf mag zijn. We zetten ons in voor een veilige en inclusieve omgeving voor LHBTIQ+ personen, op straat, in het onderwijs, bij sportverenigingen en op de werkvloer.
- 3.2.5. Praktijken als femicide, eerwraak, vrouwenbesnijdenis of uithuwelijking worden bestreden. Vrije huwelijkskeuze en gelijkheid tussen man en vrouw is de norm.
- 3.2.6. Vrouwen in kwetsbare posities die soms nauwelijks hun wijk of huis uitkomen moeten actief worden opgezocht via school en welzijnsorganisaties. De gemeente ondersteunt ook particuliere initiatieven.
- 3.2.7. De gemeente moet wat het CDA betreft blijvend preventief optreden bij vermeende haatprediking.

Hoofdstuk 4: Rijswijk een leefbare stad

Rijswijk groeit en bouwt. Maar de voorzieningen lopen daarbij achter, zeker op de korte termijn. Hoe meer mensen hoe meer voorzieningen noodzakelijk zijn. Voorzieningen in de brede zin: tandartsen, sportfaciliteiten, scholen en woningen. Daarbij moeten afgewogen keuzes worden gemaakt rekening houdend met alle genoemde factoren.

4.1. Leefbare stad.

Het CDA wil een leefbare stad. Rijswijk is onbetaalbaar geworden voor jonge gezinnen en middeninkomens zoals politieagenten, leraren en verpleegkundigen, allemaal mensen die we nodig hebben om de stad leefbaar te houden. Het CDA wil dat de gemeente in haar woonbeleid rekening houdt met deze groepen. Onder meer om deze groepen in Rijswijk te behouden is betaalbaar wonen een speerpunt.

- 4.1. Het CDA wil veilige en schone woonwijken, goed onderhouden vlakke stoepen, voet en fietspaden en voldoende financiële middelen voor onderhoud en beheer van wijken en groenvoorziening.
- 4.2. Het CDA wil dat een ambitieus bomen- en groenplan bij nieuwbouwprojecten de norm wordt. Geen kale appartementencomplexen met amper tot geen groen. We willen groene wijken. Dat is goed voor de leefbaarheid van onze stad en voor het klimaat.
- 4.3. Het CDA vindt dat indien nodig de gemeente mee moet investeren in een leefbare en gezonde stad met aandacht voor voldoende parkeerplekken in de wijk zowel voor de nieuwbouwwoningen als voor de bestaande bewoners. We streven naar minder auto's in

de openbare ruimte, wel is voldoende parkeergelegenheid nodig om de wijk leefbaar te houden. Daarnaast zullen gezien de enorm snelle ontwikkelingen met elektrische voertuigen, in een verhoogd tempo elektrische aansluitingen komen in de wijken waar er vraag naar is. Deze worden gerealiseerd aan de openbare weg en in inpandige garages (mits dit kan in relatie tot de brandveiligheid).

- 4.4. Bij de invoering van parkeervergunningen in bestaande wijken zal het CDA erop toezien dat bewoners niet in de knel komen.
- 4.5. Voor speciale groepen zoals mantelzorgers moet het tarief op 0 worden vastgesteld.
- 4.6. Procedures voor woningbouw worden versneld en versimpeld. De huidige woningnood vraagt om snellere realisatie van woningbouwprojecten.
- 4.7. Een woning is niet primair bedoeld om mee te beleggen. Een wijkgerichte aanpak van excessen van particuliere beleggers in Rijswijkse woningen is noodzakelijk.
- 4.8. Het CDA pleit ervoor de middenklasse met bijbehorende welvaart in wijken met hoofdzakelijk sociale woningen onder te brengen. In prestatieafspraken met de woningcorporaties wordt het mogelijk om sociale huurwoningen in bepaalde wijken te verkopen, mits de woningcorporatie elders in de stad een sociale huurwoning hiervoor bouwt en terugbrengt.
- 4.9. We sluiten aan bij het landelijke Nationaal Isolatieprogramma, waarmee we woningen slimmer, sneller en socialer gaan isoleren. De slechtste woningen als eerst met een aanpak waarin we de vraag clusteren, zodat de kosten omlaag kunnen. We maken stevige afspraken met de woningcorporaties over verduurzaming van hun voorraad. Naast een Isolatieprogramma dienen zowel bij nieuwbouw, bestaande bouw als renovatie woningen extra aandacht te worden besteed aan een ventilatieplan en het gebruik van CO2-melders
- 4.10 De urgentie van ondertunneling van de Beatrixlaan is voor het CDA maar ook voor Rijswijk van groot belang. Het CDA vindt dat het verbeteren van deze doorgangsrouten mede gefinancierd moet worden door de aanpalende gemeentes waarvan de burgers gebruik maken van deze route, met een bijdrage van het Rijk. De voor de ondertunneling gereserveerde middelen o.a. uit de verkoop van de ENECO aandelen moeten hiervoor beschikbaar blijven.

Nieuwbouw

4.2. Gezinnen en starters

- 4.2.1. Het CDA wil meer focus op betaalbare koop- en huurwoningen voor stadsgenoten met een modaal inkomen zoals de leraar, de verpleegkundige en de politieagent. De obsessie enerzijds voor de realisatie van nóg meer sociale huurwoningen en anderzijds de onbegrijpelijke wens voor de bouw van dure woningen heeft ertoe geleid dat een steeds groter wordende groep stadsgenoten met een modaal inkomen tussen wal en schip dreigt te vallen.
- 4.2.2. Midden huurwoningen houden we duurzaam betaalbaar. Midden huurwoningen moeten ook voor de langere termijn behouden blijven voor middeninkomens en mogen niet na 5 tot 10 jaar alsnog in het duurdere segment vallen.
- 4.2.3 Het CDA zet in op midden-huur en koop, bij vaststelling van bestemmingsplannen zijn hier afspraken over gemaakt. Dat zien we terug bij de plannen voor het Havenkwartier, In de Boogaard en het Kesslerpark.
- 4.2.4. Huizenbezit in Rijswijk wordt gestimuleerd en gefaciliteerd voor starters. Tegelijkertijd is het voor veel stadsgenoten lastig, zo niet onmogelijk om een eigen woning te kunnen kopen. Koopstartconstructies en startersleningen zijn instrumenten die de gemeente moet of kan inzetten.

4.3 Ouderen

- 4.3.1. Het CDA zet in op het bouwen van betaalbare zelfstandige woningen voor ouderen om doorstroming te bevorderen. Veel ouderen in Rijswijk wonen in te grote woningen maar kunnen (of willen) niet weg. Dat is begrijpelijk: een nieuwe woning is veel duurder terwijl de woning ook veel kleiner is. De gemeente kan hierin een rol spelen door de bouw van senioren woningen te faciliteren en toekomstbestendige woningbouw te stimuleren.
- 4.3.2. Het CDA wil dat er ruimte geboden wordt voor collectiviteiten van woningen waarbij oudere bewoners elkaar kunnen ondersteunen en waarmee eenzaamheid onder ouderen wordt tegengegaan
- 4.3.3. Het CDA wil 'passend wonen' introduceren om de doorstroming te bevorderen en onze ouderen tegen dezelfde lage oude huurprijs te laten huren. Passend wonen houdt in dat de doorstroming waar mogelijk en gewenst wordt bevorderd door een keten van

verhuizingen op gang te brengen. Zo komt er een eengezinswoning vrij voor een gezin, dat in een 'te kleine' huurwoning woont. Deze kleine huurwoning komt weer vrij voor een starter of tweepersoonshuishouden. Het CDA stelt voor 40% van de vrije toewijzingsruimte in Rijswijk hiervoor in te zetten.

- 4.3.4. Het CDA wil groeiende eenzaamheid onder ouderen tegengaan via woonconcepten zoals groepswonen en meer generatie wonen. Het uitgangspunt is ervoor zorgen dat ouderen zo lang mogelijk de regie kunnen voeren op de wijze van wonen die bij hun behoefte past.

4.4. Leefbaarheid

- 4.4.1 Het zwerfaval probleem moet worden opgelost. Binnen het bestaande contract moet Avalex ervoor zorgen dat er voldoende beschikbare verzamelpunten zijn. De buurtpreventieteam's moeten zwerfval kunnen melden waarna direct actie wordt ondernomen en door handhaving moet worden opgepakt.
- 4.4.2 Het afval in Rijswijk wordt momenteel opgehaald door Avalex. Hoewel de dienstverlening van Avalex is verbeterd in de afgelopen periode, blijft dienstverlening door Avalex een belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren.
- 4.4.3. Het CDA is voorstander van uitvoering van de vastgestelde investeringsplannen voor het Wilhelminapark.
- 4.4.4 De ontwikkeling op Landgoed De Voorde zal in de komende periode vorm moeten krijgen. Daarbij blijft ons standpunt dat in de Voorde niet gebouwd mag worden .
- 4.4.5 Het CDA zet in op vergroening van de daken. Het potentieel van onze daken moet beter benut worden. Een groen dak is goed voor het klimaat en biedt de stad verkoeling tijdens hete zomerdagen. Subsidieregels worden hiertoe uitgebreid en vereenvoudigd.
- 4.4.5 Het splitsen van woningen wordt onder voorwaarden toegestaan om de woningnood het hoofd te bieden. Het leefbaar houden van de wijk is hierbij een streng criterium. Het CDA acht het splitsen van woningen een noodzakelijk kwaad in de aanpak van de woningnood, met name daar waar de leefbaarheid van de wijk onder druk staat is het niet wenselijk. Woningen moeten na splitsing minimaal 70 vierkante meter zijn.

4.5 Spreidingswet.

Bij de uitvoering van de spreidingswet vindt het CDA het van belang dat iedere gemeente zijn verplichtingen nakomt. Daarmee blijft het beroep dat de asielzoekers per gemeente op de voorzieningen doen beperkt en blijven de voorzieningen beschikbaar. Hiermee tonen gemeentes een menselijk gezicht. Er zijn dan voldoende opvangplaatsen. Meer doen is dan niet noodzakelijk! Voor Rijswijk betekent dit 350 opvangplaatsen gedurende twee jaar.

Hoofdstuk 5: Rijswijk een duurzame stad

Het CDA zet in op een schonere, gezondere en groenere omgeving. Zo kunnen we een betekenisvolle bijdrage leveren aan de samenleving en een duurzame toekomst voor latere generaties. De aanpak van klimaatcrisis moet anders en beter. Geen belasting van burgers maar ontzorging. Geen doemscenario's maar perspectief bieden. Maar de politiek is niet almachtig en moet dat ook niet willen zijn. Klimaatbeleid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van politiek, bedrijfsleven én samenleving. We hebben daarbij oog voor die inwoners die andere zorgen hebben en niet zo makkelijk meekomen. Met elkaar zijn we tot grootse dingen in staat.

5.1 Duurzaamheid

- 5.1.1. Verduurzaming van de eigen woning is voor veel mensen een klimaatmaatregel die dichtbij komt, maar waarbij zij ook hulp nodig hebben. Daarom zetten wij in op de individuele, stapsgewijze verduurzaming van woningen, bijvoorbeeld via isolatie van woningen. Bestaande subsidieregels van de gemeente worden vereenvoudigd en uitgebreid.
- 5.1.2. Isoleren, isoleren, isoleren! Woningcorporaties en huiseigenaren worden gestimuleerd om woningen beter te isoleren om warmte en energie te besparen. Bestaande subsidieregels worden daartoe uitgebreid en vereenvoudigd. We sluiten aan bij het Nationaal Isolatieprogramma.
- 5.1.3. Het CDA wil een Isolatiefonds voor de gemeente Rijswijk. Dit fonds vult de mogelijkheden die de rijksoverheid biedt voor het isoleren van woningen aan door middel van renteloze leningen. Dit fonds is beschikbaar voor woningeigenaren die zelf in de woning wonen.

- 5.1.4. Het CDA zet in op begeleiding en advisering voor inwoners bij de energietransitie zoals een verduurzamingscoach of een laagdrempelig energieloket. Zij geven advies op maat over duurzaamheidsoplossingen voor woningen.
- 5.1.5. Het CDA wil de volkstuinen behouden. Dit is belangrijk in een dichtbevolkte en groeiende stad. Volkstuinen vormen waardevol groengebied en zorgen voor sociale samenhang.

Hoofdstuk 6: Rijswijk een kansrijke stad

Alle kinderen moeten de kans krijgen zich volledig te ontplooien en mee te doen aan de maatschappij, ongeacht de achtergrond van het kind. Voor steeds meer mensen wordt het steeds moeilijker mee te komen in de zich snel ontwikkelende samenleving. De gemeente kan scholen, organisaties, de kinderopvang en overige instellingen rondom kinderen helpen elkaar te vinden. De school is vaak een van de eerste plekken waar een kind aanklopt voor hulp. Het is belangrijk dat scholen de weg weten naar jeugdhulp en dat deze weg in de praktijk efficiënt is.

6.1 Onderwijs

Vrijheid van onderwijs en gelijke kansen Het CDA staat pal voor de vrije keuze van ouders om de school te kiezen die past bij hun levensovertuiging. Rijswijk kent een breed en veelzijdig aanbod van onderwijs. Voor het CDA is het helder dat nieuwe scholen alleen worden toegestaan wanneer zij de grondbeginselen van onze samenleving onderschrijven en uitdragen. Het CDA ziet niets in een acceptatieplicht voor scholen of een opgelegd spreidingsbeleid. Met een goed toezicht op kwaliteitseisen en strenge handhaving waarborgen we goed onderwijs op de Rijswijkse scholen.

Investeren in onderwijs

- 6.1.1. Het CDA wil dat er meer gebruik wordt gemaakt van voorschoolse educatie. En Schoolmaatschappelijk werk in de voorschoolse educatie willen we uitbreiden om ouders meer te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind.
- 6.1.2. Met schoolbesturen wordt gesproken over de totstandkoming van een zo objectief mogelijk schooladvies om te voorkomen dat externe factoren zoals de thuissituatie daarin een rol spelen. De gemeente kan dit faciliteren.
- 6.1.3. Het CDA wil het aantal uren schoolmaatschappelijk werk uitbreiden.
- 6.1.4. Schoolpleinen worden duurzamer en groener.
- 6.1.5. Het CDA wil vaste normen voor ventilatie en frisse lucht in de klas.
- 6.1.6. De sociale en fysieke veiligheid in en rondom scholen moet in samenspraak met de school, ouders en de buurt worden verbeterd. Het gaat om leefbaarheid, verkeersveiligheid en sociale veiligheid. Scholen en schoolpleinen zijn rook-, alcohol- en drugsvrij.

6.2 Jeugdzorg

Te lang is weggekeken in de jeugdzorg, met als resultaat dat 1 op de 7 kinderen in Rijswijk in de jeugdzorg zit en Rijswijk te maken heeft met een stijging van de kosten van jeugdzorg van 18% in 2023 ten opzichte van 2022. Dat is niet alleen in Rijswijk zo, maar in heel Nederland. Er is een Hervormingsagenda Jeugdzorg opgesteld met een taakstelling van 1 miljard, waarvan de regio Haaglanden 25 miljoen voor haar rekening moet nemen. Daarnaast is sprake van een eigen taakstelling voor 2026 van 2,5 miljoen. Deze taakstelling zijn niet nieuw maar moeten gehandhaafd worden.

Bij het CDA staat voorop dat alleen kinderen die het echt nodig hebben, jeugdhulp moeten krijgen. Het CDA vindt dat jeugdhulp een ultimatum remedium moet zijn, een kind wordt niet beter van jeugdhulp als dat niet nodig is. Er is veel aandacht geschonken aan het oplossen van het jeugdhulp probleem. Inmiddels is duidelijk dat de oplossing gezocht moet worden in een aantal factoren:

- minder aanbieders
- geen open einde regeling meer waardoor iedere factuur betaald wordt, maar een taakstelling
- niet voor alles is jeugdhulp nodig
- gezinsproblemen hoeven niet door jeugdhulp opgelost te worden
- de lokale teams moeten bij de verwijzingen eerst kijken naar alternatieven buiten de jeugdhulp.

Rijswijk werkt samen met de gemeenten: Leidschendam-Voorburg, Pijnacker-Nootdorp, Zoetermeer, Wassenaar, Rijswijk, Midden Delfland, Rijswijk en Westland in het service bureau Haaglanden om gezamenlijk jeugdhulp in te kopen. De mate waarin jeugdhulp wordt verleend en de kosten daarvan komen wel voor iedere gemeente afzonderlijk.

Sport

Sport brengt mensen samen en overbrugt verschillen. Het speelt een belangrijke rol bij het overbrengen van waarden en vaardigheden die in het gewone leven onmisbaar zijn. Rijswijk moet om die reden hierin voldoende blijven investeren om de aanwezige accommodaties op pijl te houden. Voldoende beweging draagt ook bij aan welzijn en een gezond leven en stimuleert sociaal contact. Om kinderen meer te laten bewegen wordt samenwerking tussen scholen en sportverenigingen gestimuleerd en behouden. Een kleine portemonnee mag voor geen enkel kind een belemmering zijn voor het beoefenen van sport. Kinderen moeten veilig in hun buurt kunnen sporten en spelen. Om dat te bevorderen is samenwerking tussen scholen, sportverenigingen en eigenaren van accommodaties nodig. De gemeente stimuleert dit en kan ook ondersteunen.

- 6.2.1. Het CDA wil dat de openbare ruimte goed toegankelijk is voor sport en spelen.
- 6.2.2. Het CDA wil dat onderzocht wordt of een deel van de fietspaden tot recreatiepaden gemaakt kunnen worden. Deze recreatiepaden zijn uitsluitend voor niet-gemotoriseerd vervoer, waardoor weggebruikers meer rekening met elkaar (moeten) houden.
- 6.2.3. Het CDA wil ook nagaan hoe speeltuinen sporten en spelen kunnen bevorderen.
- 6.2.4. Het CDA zet in op buitenfitness plekken, ofwel calisthenics.

Hoofdstuk 7: Rijswijk een financieel gezonde stad

Het uitgangspunt voor het CDA is een gezonde begroting. De begroting staat echter onder druk en de reserves zijn beperkt. Er is een grote onzekerheid over de inkomsten. In onze groeiende stad met grote opgaven, zoals kinderen die in armoede opgroeien, de jeugdzorg en de WMO, dit brengt grote uitdagingen met zich mee. Dit geldt zeker ook voor het fysieke domein. De ruimte en middelen zijn schaars. Grote fysieke uitdagingen en kansen vereisen voldoende financiële middelen. De begroting is voor het overgrote deel afhankelijk van bijdragen van het Rijk. Gelet op de nationale vraagstukken op het terrein van defensie en milieu moeten wij ons niet rijk rekenen. Daarnaast stijgt de omvang van het Sociaal Domein in Rijswijk ieder jaar weer en bedraagt al meer dan 40% van de begroting! Dit staat de groei van Rijswijk in de weg. Er is een enorme achterstand ontstaan van infrastructurele investeringen, en nieuwe wijk- en groenvoorzieningen ten opzichte van de nieuwbouwplannen.

- 7.1. De gemeente werkt zo efficiënt mogelijk, in dienst van de Rijswijkse inwoner. Daarom moet de gemeentelijke organisatie ingericht zijn op de prioriteiten van het stadsbestuur. Naar externe inhuur kijken wij kritisch en beschouwen wij niet als vanzelfsprekend. De gemeentelijke organisatie wordt regelmatig doorgelicht.
- 7.2. Het CDA wil dat de uitgaven in het Sociaal Domein weer onder controle worden gebracht.
- 7.3. Stoppen met goedkope huurwoningen. Rijswijk heeft als enige randgemeente meer dan 30% goedkope huurwoningen. In tegenstelling tot de grote steden krijgt Rijswijk hier echter niks extra's voor uit het gemeentefonds.
- 7.4. Stoppen met het voorbereiden van nog meer nieuwe bouwplannen. De invloed van Rijswijk in de regio is de laatste decennia verzwakt. De 31 Rijswijkse raadszetels zijn verdeeld over 10 verschillende fracties. Daarvan zijn er 5 lokaal. Mede daardoor worden de huidige Rijswijkse bouwplannen (ongeveer 7000 woningen) niet begeleid door regionale investeringen in het verkeer, OV, en de benodigde sociale en medische centra. Prioriteit moet worden gegeven aan onderhoud en renovatie van bestaande woningen. Nieuwbouwplannen moeten voorlopig on hold worden gezet omdat:
 - er in Rijswijk vrijwel geen ruimte is voor meer nieuwbouw.
 - het ontbreekt bovendien aan voorzieningen voor nog meer Rijswijkers.
 - door te investeren in bestaande woningen stijgt het woongenot en worden woningen milieuvriendelijker gemaakt.
 - met goed onderhouden woningen stijgt de woningvoorraad eveneens.

- 7.5. Aan het vergroenen van de stad geven wij prioriteit. Groen is van onschatbare waarde.
- 7.6. De buitenruimte is de plek waar we elkaar ontmoeten en waar onze kinderen veilig moeten kunnen buiten spelen. De aantrekkelijkheid daarvan wordt voor een groot deel bepaald door de kwaliteit, het beheer en onderhoud. Dit is een kerntaak van de gemeente. Daarom moeten we fors investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte.
- 7.7. De toekomst van onze kinderen begint op school. Hier horen toekomstbestendige en kwalitatieve gebouwen bij. Dit is een kerntaak van de gemeente. Het rijk voorziet hier onvoldoende in, daarom bepleiten wij voor middelen bij het Rijk.

STEM

18 MAART

CDA

MINDER IK

MEER WIJ

